

KVINNOFRONTEN

Box 2007, 128 21 Skarpnäck
e-post: kvinnofronten@sverige.nu
Org. nr: 802411-0119
Plusgiro: 5 56 23 - 3
hemsida:
www.kvinnofronten.nu

Till

JUSTITIEDEPARTEMENTET
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

YTTRANDE

över SOU 2016:11 – Olika vägar till föräldraskap

Sammanfattning

Kvinnofronten stöder utredningens slutsatser och förslag att surrogatmoderskap inte ska tillåtas i Sverige och att samhället ska arbeta förebyggande så att människor som bor i Sverige inte heller använder sig av surrogatmoderskapsarrangemang i andra länder. Att tillåta surrogatmoderskap i någon form skulle stå i motsättning till principen om människovärdet, om allas lika värde och att ingen människa får behandlas enbart som ett medel för andra. Det är också en form av kvinnoförtryck.

Kvinnofronten anser dock, till skillnad från utredningen, att det behövs informationsinsatser inte bara till ”potentiella föräldrar” utan till en bred allmänhet.

Kvinnofronten uppskattar att utredaren låtit ett barnperspektiv genomsyra utredningen. Särskilt uppskattar Kvinnofronten att utredningen undersökt frågorna så brett och ur alla tänkbara aspekter, både medicinsk-etiska principer, människorättsprinciper och juridiska frågeställningar.

Kvinnofronten stöder även att ensamstående kvinnor nu fått möjlighet till assisterad befruktning i motsvarande utsträckning som gifta och sambor i Sverige, samt barnets rätt att i samtliga fall få veta vem donatorn är.

Kommentarer

4.2.3 Särskilda förutsättningar vid användning av donerade könsceller

Kvinnofronten stöder helt Sveriges grundläggande syn att barn som kommer till genom assisterad befruktning med donerade könsceller ska ha rätt till kännedom om sitt genetiska ursprung. Detta är en central och oinskränkbar del av barns rättigheter.

13. Surrogatmoderskap i Sverige

Kvinnofronten stöder utredningens förslag att surrogatmoderskap *inte ska vara tillåtet i någon form*. Surrogatmoderskap står i motsättning till människovärdesprincipen, eftersom en människa inte ska användas som medel för andra människors mål.

Surrogatmoderskap är även kvinnoförtryck. Det är en objektifiering av kvinnor, då kvinnors kroppar förväntas vara till för någon annan än kvinnan själv. Det är dessutom ett brott mot kvinnors mänskliga rättigheter. (Även EU-parlamentet har konstaterat detta i en resolution från 2011, där de slår fast att surrogatmoderskap är ett utnyttjande av kvinnors kroppar och reproduktiva organ.) Detta gäller även vid så kallat ”altruistiskt” surrogatmoderskap. Det går inte heller att säkerställa att inga påtryckningar använts mot surrogatmodern. Det är också närmast omöjligt att dra gränser mellan en ”altruistisk” ”kostnadsersättning” och en kommersiell betalning.

Det att en enskild kvinna i avtal skulle kunna frånskriva sig en allmän lagstadgad rättighet – såsom kvinnors rätt till självbestämd abort – är inte heller förenligt med demokratiska principer.

Erfarenheter från länder som tillåtit så kallat ”altruistiskt” surrogatmoderskap visar dessutom att det leder till att den kommersiella handeln ökar. Det är motsvarande samband som att legalisering av sexköp leder till ökad människohandel. När en praktik tillåts och därmed normaliseras, ökar efterfrågan. Erfarenheter från länder som legaliserat surrogatmoderskap visar även att detta ökar risken att beställare vänder sig till fattigare länder för billigare alternativ.¹

Surrogatmoderskap är i grunden handel med kvinnors kroppar och handel med barn. Utifrån en feministisk analys är det därmed självklart att ta ställning mot alla former av surrogatmoderskap.

14. Surrogatmoderskap i utlandet

Den kommersiella surrogatindustrin är ett växande problem i många länder i världen. Grundläggande är detta en industri där rika människor i väst köper sig rätten att avla fram barn genom utsatta kvinnor i fattigare länder. När något land lagstiftar mot utnyttjandet av landets kvinnor i surrogatindustrin, flyttar den vidare till ett annat fattigt land. Handeln med kvinnor och barn i surrogatindustrin påminner om gammal kolonialistisk samhällssyn.

Den enskilda kvinnan får ersättning för att bära ett foster i nio månader, föda och därefter omgående lämna ifrån sig barnet till beställaren. Surrogatförespråkare vill få oss att tro att bara för att en kvinna föder barn åt en uppdragsgivare skulle hon inte ha känslor för barnet som har legat i hennes mage i nio månader. I själva verket är en graviditet en både fysisk och psykisk påfrestning för kvinnan.

Hjälpororganisation *Kvinna till Kvinna* har också visat hur surrogatmoderskap hänger ihop med, och kan växa fram ur, andra former av kvinnoförtryck. I fattiga länder med bristande socialt skyddsnet kan kvinnor som tvingats gömma sig på kvinnojourer, efter att ha utsatts för sexuellt våld från sin make, gå med på surrogatarrangemang för att kunna försörja sig medan de tvingas leva gömda.² Kvinnorna skriver under avtalet utan att till fullo förstå det, eftersom de oftast saknar juridisk kompetens – och lagstiftning som skyddar kvinnorna finns inte.

14.7.6 Informationsinsatser

Kvinnofronten stöder därför också utredningens förslag att samhället bör *motverka* att personer i Sverige genomgår surrogatmoderskapsarrangemang – oftast kommersiella sådana – i utlandet. Både att ta fram kunskapsunderlag och att genomföra informationsinsatser är viktiga delar av ett sådant arbete. Kvinnofronten anser dock, till skillnad från utredningen, att det behövs informationsinsatser inte bara till ”potentiella föräldrar” utan till en bred allmänhet. Ju fler människor som förstår vad surrogatmoderskap innebär, desto fler kan påverka släktingar, vänner och bekanta, så att i förlängningen så få personer som möjligt använder sig av surrogatmoderskap.

Stockholm den 21 juni 2016

Kvinnofronten

genom

Gerda Christenson

Noter:

¹ Australians' use of surrogacy
<https://www.mja.com.au/journal/2014/201/5/australians-use-surrogacy>

² Stort behov av stöd och skydd för surrogatmammor i Georgien
<http://kvinna.tillkvinna.se/blog/2016/03/11/stort-behov-av-stod-och-skydd-for-surrogatmammor-i-georgien>